

แนวทางการบริหารสมรรถนะครูด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่

Guidelines for Teacher Competency Management in Using Technology for
Teaching and Learning at Rajapranugroh 31 School, Chiang Mai Province

วรวุฒิ อรชุน¹ พระมหาสกุล มหาวิโร² และชาลี ภัคดี³

Worawoot Orachoon, Phramaha Sakun Mahaviro and Chalee Pakdee

Received: May 28, 2022

Revised: September 05, 2023

Accepted: September 07, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารสมรรถนะครูด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ และ 2) ศึกษาแนวทางการบริหารสมรรถนะครูด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 10 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ 1 คน รองผู้อำนวยการ 1 คน ครูและบุคลากร 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และแนวคำถามการสนทนากลุ่มโดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ PDCA MODEL มี 4 ขั้นตอน คือ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน ด้านการกำกับติดตาม และ ด้านวัดผลและประเมิน ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัจจุบันการบริหารสมรรถนะครูด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า 1) ผู้บริหารควรกำหนดนโยบายให้ชัดเจนในการพัฒนาครูอย่างเป็นขั้นตอนทั้งระบบและเน้นการทำงานเป็นทีม ผู้บริหาร ควรส่งเสริม ให้ครูสามารถพัฒนาการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ ครูจะต้องตระหนักและเห็นความสำคัญของการ

¹⁻³ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย; Mahamakut Buddhist University

Corresponding author, e-mail: wootdy58741227@gmail.com

พัฒนาสมรรถนะครูด้านการใช้งานเทคโนโลยี และ 2) แนวทางการบริหารสมรรถนะครูด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า 2.1) มีการวางแผนงานและวิธีดำเนินงานในการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน 2.2) ดำเนินการตามแผนการที่ได้วางแผนไว้ตามแผนงานที่ได้วางไว้ 2.3) หลังจากมีดำเนินงานไปสักระยะ ต้องมีการตรวจสอบความคืบหน้าในการดำเนินงาน และ 2.4) มีการวัดและประเมินผลการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน

คำสำคัญ: แนวทาง, สมรรถนะครู, เทคโนโลยี, การจัดการเรียนการสอน

Abstract

The objectives of this research article were 1) to study the current situation of teacher competency management in using technology for teaching and learning at Rajapranugroh 31 School, Chiang Mai Province; and 2) to study guidelines for teacher competency management in using technology for teaching and learning at Rajapranugroh 31 School, Chiang Mai Province. This was a qualitative research. There were 10 key informants consisting of 1 director, 1 deputy director, 8 teachers and personnel. The research instrument was a semi-structured interview form and group discussion questions using the PDCA MODEL concept, which had 4 steps: planning aspect, operational aspect, supervision aspect and monitoring aspect and measurement and evaluation aspect. The results of the research found that 1) the current situation of teacher competency management in using technology for teaching and learning at Rajapranugroh 31 School, Chiang Mai Province found that 1) administrators should set clear policies for developing teachers step by step throughout the system and emphasize teamwork. Administrators should encourage teachers to be able to develop the use of technology in teaching and learning continuously and systematically. Teachers must be aware and see the importance of developing teacher competencies in using technology; and 2) guidelines for managing teacher competency in using technology for teaching and learning at Rajapranugroh 31 School, Chiang Mai Province found that 2.1) there was a work plan and operating

methods for developing teachers competence in using technology to organize teaching together; 2.2) carrying out the plan that has been planned; 2.3) after operating for a while, operational progress must be monitored; and 2.4) there must be a measurement and evaluation of the development of teacher competencies in using technology for teaching and learning.

Keywords: Guidelines, Teacher Competencies, Technology, Teaching and Learning Management

บทนำ

การพัฒนาคุณภาพครู และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นเป้าหมายของการจัดการศึกษาในทุกกระดับและทุกระบบ หน่วยงานทางการศึกษา ผู้บริหาร ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาต่างปฏิบัติหน้าที่ของตน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อันแสดงถึงคุณภาพของการศึกษา เพื่อผู้เรียนจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้า แต่ผลการจัดการศึกษาที่ผ่านมากลับไม่บรรลุผลดังที่คาดหวัง (สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา, 2546) ผลการประเมินด้านผู้เรียน ในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา ทุกประเทศทั่วโลกได้ริเริ่มและดำเนินการปรับและพัฒนาระบบการจัดการศึกษาใหม่ ที่เรียกว่าการปฏิรูปการศึกษา (Educational Reformation) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ มีคุณภาพมาตรฐาน สามารถผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Society) ครูเป็นบุคคลสำคัญในกระบวนการปฏิรูปการศึกษา เพราะว่าครูเป็นกลุ่มบุคคลด่านหน้าและเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และเนื่องจากสภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลง จึงมีความจำเป็นที่ต้องมีการพัฒนาครูและเตรียมครูที่จะเข้าสู่วิชาชีพให้มีสมรรถนะสูง เพราะครูต้องพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ดังนั้นการศึกษาและพัฒนาครูเพื่อเพิ่มสมรรถนะทางวิชาชีพให้เกิดขึ้นจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะสร้างครูให้บังเกิดศักยภาพทางสมรรถนะที่สูงก้าวสู่ความเป็นครูมืออาชีพ (Professional Teacher) (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2563)

แนวคิดการพัฒนาคุณภาพครูที่น่าสนใจและเหมาะสมกับยุคปัจจุบันซึ่งเป็นยุคแห่งความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ และอยู่ในช่วงของการแพร่ระบาดของไวรัส COVID 2019 ได้มีนโยบายจากกระทรวงศึกษาธิการให้จัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์เพื่อลดการระบาดของเชื้อไวรัสดังกล่าว แนวคิดในการพัฒนาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนการสอนก็คือ การพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (พีระวัตร จันทกุล และฉลอง ชาตรุประชีวิน, 2560) ซึ่งมีการพัฒนา สมรรถนะครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 คือสมรรถนะครู ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารประกอบด้วย ด้านความรู้ Knowledge (K) ด้านทักษะ Skill (S) ด้านคุณลักษณะ Attributes (A) องค์ประกอบที่ 2 คือ แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครู ประกอบด้วย การฝึกอบรม (Training) การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Study) การดูงานนอกสถานที่ (Field Trip) การสอนงาน (Coaching) การเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ (Expert) การเรียนรู้จากพี่เลี้ยง (Mentoring) ชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Professional Learning Community : PLC) องค์ประกอบที่ 3 คือ กระบวนการพัฒนาสมรรถนะครู ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 การกำหนดความต้องการพัฒนา ขั้นที่ 2 การวางแผนการพัฒนา ขั้นที่ 3 การเลือกแนวทางในการพัฒนา ขั้นที่ 4 การดำเนินการพัฒนา ขั้นที่ 5 การกำกับติดตามและประเมินผลกระบวนการพัฒนา และ แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครู

โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ เป็นอีกโรงเรียนหนึ่งที่ต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบันคือการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 จึงต้องปรับตัวในการเรียนการสอนเป็นระบบออนไลน์ โรงเรียนแห่งนี้เป็นสถานศึกษาประเภทอยู่ประจำ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการดำเนินงานภายใต้การประสานงานระหว่างมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ในพระบรมราชูปถัมภ์กับสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เปิดรับนักเรียนด้อยโอกาสทางการศึกษา ประเภทเด็กยากจนมากเป็นพิเศษ อยู่ในพื้นที่ห่างไกลจากสถานศึกษา เด็กกำพร้าบิดา มารดา เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่แตกแยก ไม่มีผู้อุปการะเลี้ยงดู เข้ามาอยู่ประจำในโรงเรียน จัดการเรียนการสอนในระดับการศึกษาภาคบังคับ และการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปีการศึกษา 2563 มีห้องเรียนตามแผนการรับนักเรียน รวมจำนวน 30 ห้องเรียน มีนักเรียน จำนวน 917 คน โรงเรียนได้ มีแผนปฏิบัติการประจำปีในปี 2564 ในตัวชี้วัดความสำเร็จ ข้อที่ 25 ครูร้อยละ 100 ใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมผนวกกับการนำบริบทและภูมิปัญญาของท้องถิ่นมาบูรณาการ

ในการจัดการเรียนรู้จากรายงานผลการปฏิบัติงาน (SAR) (โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่, 2563) พบว่า 1) ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีสมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนยังไม่มากพอ ในการนำมาจัดการเรียนการสอน ส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอน และตัวชี้วัดความสำเร็จของโรงเรียนที่วางเป้าหมายไว้ 2) โรงเรียนยังไม่มีแนวทางพัฒนาสมรรถนะครูด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางบริหารสมรรถนะครูด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ใช้เป็นแนวทางพัฒนาสมรรถนะครูด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ เพื่อยกระดับศักยภาพของครูในการใช้เทคโนโลยี เป็นการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนด้วย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารสมรรถนะครูด้านการใช้ในการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารสมรรถนะครูด้านการใช้ในการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวินิจฉัยเรื่องการบริหารสมรรถนะครูด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยครั้งนี้มีความเกี่ยวข้องกับการบริหารสมรรถนะครูด้านการใช้ในการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยจึงได้คัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัย โดยคัดเลือกจากตัวบุคคลที่สามารถเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structure Interview) จำนวน 10 คน โดยเป็นการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และกลุ่มสนทนา (Focus Group Discussion) จำนวน 11 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. แบบวิเคราะห์เนื้อหาการศึกษาเอกสารทางวิชาการ เป็นกรอบการศึกษาเอกสารโดยผู้วิจัยศึกษาเกี่ยวกับชนิดของเอกสาร บทความ รายงานการวิจัย ตำรา รายงาน คู่มือ เอกสารต่าง ๆ

2. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เป็นการสัมภาษณ์แบบเปิดกว้างสำหรับข้อมูลที่หลากหลาย แบบไม่เป็นทางการ ไม่จำกัดคำตอบ ไม่เคร่งครัด ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. แบบสนทนากลุ่ม เป็นประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่มที่ได้มาจากการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์สภาพปัจจุบันการบริหารสมรรถนะครูด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน เพื่อขอคำแนะนำและวิธีการแก้ปัญหาโดยใช้การสนทนากลุ่ม แล้วนำข้อเสนอแนะและวิธีการแก้ปัญหาจากผู้ร่วมสนทนากลุ่มมาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางการบริหารสมรรถนะครูด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย ได้แก่ วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยสรุปเขียนแบบบรรยายพรรณนา และการวิเคราะห์ผลของการสนทนา โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาเขียนสรุปแบบบรรยายพรรณนา

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารสมรรถนะครูด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน ในด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ โดยขอบข่ายของแนวคิดบริหารเกี่ยวกับรูปแบบ PDCA MODEL คือ การวางแผนงาน และกำหนดวิธีการ (Planning) การลงมือปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบ (Check) การพัฒนาสมรรถนะครูในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนนั้นจะมีปัจจัยในการพัฒนาสมรรถนะครูในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนอยู่ 3 ข้อ 1.1 ผู้บริหารควรกำหนดนโยบายและขอบข่ายงานให้ชัดเจนในการพัฒนาครูอย่างเป็นขั้นตอนทั้งระบบและเน้นการทำงานเป็นทีม 1.2 ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูสามารถพัฒนาการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ ให้ตรงกับความต้องการของครู และตรงกับสภาพการณ์ปัจจุบันที่เหมาะสมกับบริบทโรงเรียน และ 1.3 ครูจะต้องตระหนักและเห็นความสำคัญของการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการใช้งานเทคโนโลยี ตามกรอบการพัฒนาสมรรถนะครู Competency -Based Learning : CBL

2. แนวทางการบริหารสมรรถนะครูในด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า

2.1 ด้านการวางแผน และกำหนดวิธีการ ประกอบด้วย 1) การประชุมเพื่อร่วมกันวางแผนในการวางแผนแนวทางการบริหารสมรรถนะครูในด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน 2) การกำหนดนโยบายในการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน 3) วางแผนแนวทางในการประเมินความรู้ความสามารถของครูผู้ในการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน

2.2 ด้านการดำเนินงาน ประกอบด้วย 1) จัดทำโครงการพัฒนาสมรรถนะครูในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน 2) จัดทำโครงการงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงาน 3) จัดทำหลักสูตรในการพัฒนาครูด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนให้ตรงกับจุดที่ต้องการพัฒนา

2.3 ด้านการกำกับติดตาม ประกอบด้วย 1) การติดตามผลการดำเนินงานเมื่อเริ่มดำเนินโครงการได้สักระยะหนึ่งว่ามีปัญหาหรืออุปสรรคใดที่จะต้องแก้ไขบ้าง 2) มีการดูแลช่วยเหลือในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง 3) กิจกรรมกำกับติดตามผลการดำเนินงานระยะยาวเพื่อเก็บปัญหาและข้อผิดพลาดมาปรับปรุงแก้ไขในการดำเนินงาน

2.4 ด้านวัดผลและประเมิน ประกอบด้วย 1) ให้มีการวัดผลประเมินผลการดำเนินงานในการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน 2) จัดให้มีการวัดผลประเมินผลสื่อเทคโนโลยีที่นำมาจัดการเรียนการสอน 3) จัดทำโครงการเพื่อพัฒนาสื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารสมรรถนะครูด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัยเพื่อการอภิปรายดังนี้

1. ปัญหาของผู้บริหารเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายและขอบข่ายงานให้ชัดเจนในการพัฒนาครูอย่างเป็นขั้นตอนทั้งระบบและเน้นการทำงานเป็นทีม พบว่า ปัญหาด้านบริหารเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายและขอบข่ายงานให้ชัดเจนในการพัฒนาครูอย่างเป็นขั้นตอนทั้งระบบในการบริหาร จัดการ เทคโนโลยีกับบุคลากร ในการบริหารจัดการมีจุดอ่อนที่พบดังนี้ 1) ด้านบุคลากรบุคลากรไม่มีความถนัดในการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน ครูยังขาดความรู้ความเข้าใจการออกแบบสื่อเทคโนโลยีในการเรียนการสอนที่มีหลากหลายรูปแบบ และแนวคิดที่สามารถเลือกใช้ได้หรือนำมาออกแบบสื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนด้วยตนเอง ทั้งยังต้องปฏิบัติงานอื่นอีกหลายด้าน ทำ

ให้ปฏิบัติการสอนได้ไม่เต็มที่ 2) ด้านการวางแผนที่จะส่งเสริมพัฒนาสมรรถนะครูด้านใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน ขาดการวางแผนและแนวทางที่ชัดเจนในการดำเนินการ จากผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริพร จิตอารีย์ (2549) พบว่า บุคลากรมีน้อย ไม่เพียงพอ ยังไม่เข้าใจการดำเนินงานและบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน ผู้รับผิดชอบโครงการขาดการประสานงานกับชุมชนและเผยแพร่การใช้แหล่งเรียนรู้ให้กับชุมชน นอกจากนี้งานวิจัยของอรุณพล เชาว์ประยูร (2551) พบว่า บุคลากรในสถานศึกษาไม่ได้ดำเนินการจัดทำแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ตามหลักสูตรและแนวทางปฏิบัติในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ และสอดคล้องงานวิจัยของชวณพิศ พร้อมสุข (2559) พบว่า ด้านการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ควรมีการวางแผนพัฒนาครูให้มีบทบาทหน้าที่ในการจัดการแหล่งเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ ที่หลากหลาย บรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และมีกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียน เป็นสำคัญให้เต็มศักยภาพ การใช้สื่ออุปกรณ์ นวัตกรรม เทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการพัฒนาทักษะการสอนและปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศนในการจัดการเรียนรู้วิธีใหม่แก่ผู้เรียน มีรายวิชา/กิจกรรมที่หลากหลายจัดหาหรือสร้างแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย จัดให้ครูมีเวลาปฏิบัติงานด้านการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเต็มที่ สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ให้บุคลากรเกิดการใฝ่รู้ จัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ ทั้งที่เป็นเทคโนโลยีและสื่ออื่น ๆ ให้พร้อมและกระตุ้นให้ครูใช้ประโยชน์จากสื่อเหล่านี้ เพื่อพัฒนาคุณภาพ การคิดวิเคราะห์ของนักเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของกัลยากร น้อยพญา (2552) ปัญหาอุปสรรคในการบริหารใช้แหล่งเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนไม่มีการวางแผนกำหนดนโยบายและเป้าหมายอย่างเป็นรูปธรรม ครูผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจไม่ชัดเจน และไม่ตรงกัน งบประมาณไม่เพียงพอ ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมน้อยกว่าที่ควรจะเป็น การกำหนดหน้าที่ผู้รับผิดชอบไม่ชัดเจน การประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง การติดตามประเมินผลไม่ต่อเนื่อง ทั้งขาดการสร้างขวัญกำลังใจครูผู้สอน มีการถ่ายทอดความรู้จากวิทยากรท้องถิ่น นโยบายไม่ชัดเจน ขาดการกำหนดเป้าหมายในการใช้แหล่งเรียนรู้ครูผู้สอนทำงานไม่ต่อเนื่อง งบประมาณในส่วนค่าตอบแทนใช้สอยแก่วิทยากร บุคคลภายนอกไม่เพียงพอ แนวทางการบริหารการใช้แหล่งเรียนรู้ได้ ให้ข้อเสนอแนะว่า กำหนดแผนการปฏิบัติการ/โครงการให้ชัดเจน วางแผนการจัดสรรงบประมาณ ประชาสัมพันธ์การใช้แหล่งเรียนรู้ กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ มีการตรวจสอบและประเมินผล อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง จัดทำแผนปฏิบัติการ/โครงการ โดยยึดนโยบาย จากผลการวิจัยครั้งนี้และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแสดงให้เห็นว่า ปัญหาบุคลากรในสถานศึกษาถ้ากลายเป็นจุดอ่อนแล้ว ก็จะทำให้ระบบการบริหารของโรงเรียนส่วนอื่น ๆ ลดประสิทธิภาพลงไปด้วย

2. ด้านแนวทางดำเนินการพัฒนาบุคลากร พบว่า แนวทางในการพัฒนาบุคลากรด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนซึ่งมีแนวทางแก้ปัญหาดังต่อไปนี้ 1) โครงการพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้ กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน กิจกรรมการสร้างสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ กิจกรรมอบรมวิธีการปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practice) และการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน 2) โครงการพัฒนาครูผู้ครุ่มืออาชีพ ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้ กิจกรรมอบรมการวิจัยในชั้นเรียน การสร้างสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีการทำวิธีการปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practice) และการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการในการออกแบบการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยี กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการการวัดและประเมินผลสื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน แนวทางดังกล่าวควรที่ผู้บริหารจะได้นำขั้นตอนการดำเนินการแก้ปัญหาข้างต้นไปพิจารณาและประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการตามความเหมาะสมต่อไป ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของไพวรรณ คำดี และคณะ (2551) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 มีทัศนะต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูทั้งโดยรวม และรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก จากงานวิจัยดังกล่าวเป็นของผู้บริหารที่มีต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ต้องการให้เกิดการพัฒนา นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของฤตินันท์ สมุทร์ทัย (2556) พบว่า องค์ประกอบของหลักสูตรการผลิตครูสำหรับศตวรรษที่ 21 ควรมี 5องค์ประกอบ คือ 1) ความสามารถพื้นฐานทางจริยธรรม (Ethical Underpinning) 2) ความรู้ที่จำเป็น สำหรับการดำรงชีวิต (Knowledge) 3) ความสามารถในการคิด (Thinking) 4) ความสามารถในการเป็นผู้นำ (Leadership) 5) สมรรถนะที่จำเป็นในการประกอบวิชาชีพครู (Competency) ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงภาพรวมของการพัฒนาด้านบุคลากรเป็นการเฉพาะ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของชนกพร ไตรรัตน์ มณีโชติ (2555) พบว่า ควรมีการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ ขณะที่โชติ แยมแสง (2557) พบว่า ลักษณะผู้ประกอบวิชาชีพครูที่มี เพศ อายุ วุฒิการศึกษา เกรดเฉลี่ยระดับชั้นที่สอน โรงเรียน สังกัดที่แตกต่างกัน มีสาระความรู้และสมรรถนะตามมาตรฐานความรู้ผู้ประกอบวิชาชีพครูไม่แตกต่างกัน จากผลการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนานี้และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนี้ เป็นแนวทางที่สอดคล้องต้องกันเพื่อเป็นแนวทางการบริหารสถานศึกษาให้พัฒนาต่อไป

องค์ความรู้ใหม่

แนวทางการบริหารสมรรถนะครูด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ ในด้านการดำเนินงานการบริหารสมรรถนะครูด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน มีแนวทางการดำเนินงานดังนี้ 1) มีการประชุมเพื่อร่วมกันวางแผนในการวางแผนทางการบริหารสมรรถนะครู ในด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน เพื่อกำหนดนโยบายในการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน 2) จัดทำโครงการพัฒนาสมรรถนะครูในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน รวมถึงการจัดทำโครงการงบประมาณ และหลักสูตรในการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน 3) มีการกำกับ ติดตาม การดำเนินของโครงการโครงการพัฒนาสมรรถนะครูในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง 4) มีการวัดผลประเมินผลการดำเนินงานในการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา แนวทางการบริหารสมรรถนะครูด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูพัฒนาสมรรถนะครูด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้การปฏิบัติงานและการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น
2. การนิเทศติดตามและประเมินผลของหน่วยงานต้นสังกัด ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อการประสานงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง
3. โรงเรียนควรมีการจัดสรรครูหรือวิทยากรให้ความรู้ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา เพื่อให้กิจกรรมการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กัลยา น้อยพญา. (2552). *การบริหารการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนทุ่งพร้าว (แพ็กก็ฮ์ท็ค็อก) อำเภอแม่สรวย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 2*. (การศึกษาค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

- ชนกพร ไตรรัตน์มณีโชติ. (2555). *ความต้องการพัฒนาตนเองตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพของครูโรงเรียนเอกชน. พื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 1 จังหวัดสงขลา.* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ชวนพิศ พร้อมสุข. (2559). *แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาล 1 (พะเยาประชานุกูล) อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา.* *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, 9(19), 59-70.
- โชติ แยมแสง. (2557). *กลยุทธ์การดำเนินงานสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาปฐมวัยในจังหวัดปทุมธานี.* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการศึกษา). วิทยาลัยครุศาสตร์ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- พีระวัตร จันทกุล และฉลอง ชาตรุประชีวิน. (2560). *รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21.* *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 19(3), 225-237.
- ไพวรรณ คำดี และคณะ. (2551). *การปฏิบัติงานของครูผู้สอน ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ในทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาหนองคาย เขต 2.* *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 2(2), 191-204.
- โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่. (2563). *รายงานผลการปฏิบัติงาน (SAR).* (อัดสำเนา)
- ฤตินันท์ สมุทรทัย. (2556). *การวิจัยนำร่องการพัฒนาหลักสูตรการผลิตครูสำหรับศตวรรษที่ 21.* (รายงานการวิจัย). เชียงใหม่ : โครงการอุดหนุนการวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศิริพร จิตอารีย์. (2549) *การจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนยุพราชวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่.* (การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา. (2546). *แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาครู 2549-2551.* นครปฐม : ฝ่ายวิชาการ โครงการพัฒนา ระบบการพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษา.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.(2563) *รายงานประจำปี 2563 สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.* (รายงานประจำปี 2563). สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี : ซีเคสพับลิเคชั่น จำกัด.

อรรถพล เขาวนัประยูร. (2551). แนวปฏิบัติในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนอนุบาล
เอกชนในอำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.